

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrtileta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Srebrnej poroki cesarjevej na čast!

V spomin na srebrno poroko Njih Veličan-
stev, našega presvetlega cesarja in cesarice, so da-
rovali Naš milostljivi knez in škof v blagor svoje
rojstne, t. j. Celjske fare, za šolske sestre v Celju
in njih deklinško šolo, obligacijo 10,000 gld. sreb.
velj., katero so vsled ustanovnega pisma č. stolnemu
kapitelnu v varstvo in skrb izročili z namenom, da
se z obresti te ustanovnine plačuje najemščina za
stanovanje sester in za šolske sobe, dokler se ne
posreči, v ta namen lastnega poslopja ali nakupiti
ali pozidati, v katerem slučaju bi milostljivi knez in
škof vrednost obligacije pozvišali do gotovih 10.000 fl.

Ob istej priliki srebrne poroke Njih cesarskih
Veličanstev je podaril dosluženi profesor bogoslovja
na Graškem vseučilišču in častni korar, prečastiti
g. dr. Matija Robič, rojen v tukajšnji predmestni
fari sv. Magdalene, za dijaško semenišče naše ško-
fije obligacijo 1000 gld.

Govor slovenskega državnega poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru dne 31. marca.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Ako se nazaj ozremo na
6letno delovanje tega prvega iz direktnih volitev
izišlega državnega zbora z njegovo ustavoverno
večino, tedaj se bode težko da kdo upal trditi, da
je bilo ono delovanje državi in njenim narodom
koristno. Nasprotno so se v tem času politične
in narodne protivnosti še poostrele, a splošna
beda in ubožstvo mej prebivalstvom je večje po-
stalo na strahovit način. Kako pa, da bi tudi
drugače bilo? Saj so direktne volitve, ki so ob
svojem času deželni zborom njih dobre pravice
vzele, ne da bi se deželni zbori bili pouprašali,
uvedle le za to, da se je ustavovernej stranki za-
gotovila večina v tej zbornici, akopram bi ona v
oziru na svoje privrženike mej prebivalstvom mogla
zahtevati za se k večjemu jedno četrtno teh gla-
sov. Ko so dobila veliko posestvo in mesta toliko
poslancev, mora se kmetsko prebivalstvo, ki nosi
najmenj tri četrtnine državnih bremen, zadovo-

ljiti z jedno četrtno sedežev v državnem zboru.
Veliko kmetskih volilcev, ki plačajo na leto 10 gld.,
20, 30 in več davkov, pa nema še pravice, da bi
se smeli volitve volilnega moža udeležiti. Ta
nenaravni in krivični volilni red, poostren še od
vladinih uradnikov, in od teh izhajajoči pri-
tisk, ter do takrat neslišano, od vlade podpirano
nesramno sleparstvo s „chabusom“ (kupovanjem
glasov) je naredilo v tej hiši ustavoverno ve-
čino, a položilo tudi temelj poznejšim grehom,
ker stranka, ki si je bila v svesti, da ne zastopa
večine prebivalstva, ampak le nekoliko, velja samo
toliko časa, dokler jo vlada varuje. Ustavoverna
stranka pri vseh sklepih gleda le na svoj obstanek,
to pa na škodo državi, ter njenim narodom.

Ker so uže drugi govorniki govorili o nevar-
nem in pogubnem delovanju vlade v prošleji
vojlilnej dobi, ter o poslovanju ustavoverne
stranke, hočem jaz svoj govor omejiti, da bodem
le povdarjal ono, kar so ti možje narodnemu ple-
menu, kojega tu zastopati imam jaz čast, storili,
in kar so grešili zoper to narod, t. j. zoper Slo-
vence. Narod slovenski, zavzima joč s 1 1/2
milijonom prebivalstva zemljo mej Muro in Dravo
do Jadranskega morja, in popolnem zmožen, da
bi bil živo predzidje zoper nakane naših juž-
nih italijanskih sosedov, imel je toliko, kakor
noben drug narod v državi pretrpeti za-
radi nemilosti, rekel bi celo, radi očitno so-
vražnega postopanja te vlade, tako da se
mora nehoté vprašati, je-li to postopanje vlade
plačilo za njegovo zvestost in udanost do države
in cesarja, in je-li se daje v Avstriji res
zmirom prednost onim narodom, ki znajo
puntati se? Ko je pod takozvanim „bürger-
ministerstvom“ še bila veljavna pravica združevati
se in zborovati (klici na desnej: Čujte!) ter se nij,
kakor zdaj, izročala kar policijske samov-
volji, takrat so Slovenci na mnogih in od več
tisoč ljudij obiskanih taborih izrekli svojo
željo po zjedinjenju vseh Slovencev v
jedno administrativno (upravno) celoto,
ter željo po uvedanju svojega jezika v šole

in urade. Za ta program (načrt) se poganjajo še tudi danes vsi Slovenci, ker le v tem opažajo poročstvo za svoj daljnji razvoj, da celo za svoj obstanek in ker bi s tem bila ne le njih, ampak tudi državna korist iz nevarnosti. Ali kako se je vedla vlada, ki se je zmirom imenovala čuvateljico ustave, napram želji narodovej? Na kakšen način je vlada branila in čuvala volilno pravo in volilno svobodo, pravo združevanja in zborovanja, tiskovne svobode in koncem kako je s članom 19. državnih osnovnih zakonov delala, ki zajamčuje narodnostno pravo v smislu veljavno obstoječih zakonov! Ekscelencam Lasser, Stremayr, Glaser so bili vsi ti zakoni le papirni odrezki, katere so po volji prezirali, in na katerih mesto so postavili svojo voljo.

Jedna najtemnejših strani v malo slavnej zgodovini tega ministerstva so pod njim izvršene volitve, in ako se je prebivalstva lotila popolna mlačnost nasproti vsem javnim stvarim, mora se iskati vzrok v tem, ker se je ono pri volitvah prepričati moralo, da ne more svojega prostovoljnega mišljenja izraziti, ker so prišli pod pritiskom vladinih uradnikov taki zastopniški zbori, v katerih se mnenje prebivalstva nikdar ne izrazuje. Kako bi sicer bilo mogoče, da ima dežela, kakor je Kranjska se svojim samo slovenskim prebivalstvom, zdaj deželni zbor z nemško če prav malo evčino?! In ta najmanjša ustavo verna večina je sklenila, komaj da se je šla k prvej seji, takoj preuredbo šolskih postav, na predlog jednega vladinega uradnika, c. kr. okrajnega glavarja, preuredbo, s katero se šolstvo na Kranjskem popolnem izroči uradnikom in na tak način ljudstvu še zadnji ostanek ljubezni doljudske šole jemlje. Ta zakon, čegar izdelovalci bodo uže še videli njegov slab sad, je takoj nj. ekselencja minister za nauk priporočil cesarju v potrjenje, ko še zakoni, katere je v prejšnjih časih narodna večina sklenila, niso imeli nikdar prilike veseliti se takega uljudnega ravnanja od strani g. naučnega ministra.

V obče pak so na polju šolstva še vsa ona zla in vse krivičnosti, katere sem uže večkrat v tej visokej hiši omenjal. V tem oziru smo mi Slovenci v najhujšem položaju, ker so vse pri nas, torej za nas, obstoječe srednje šole popolnem nemški ali italijanski zavodi, akopram velika večina učencev, ki vstopijo v te zavode, nij zmožna nemščine niti italijanščine, ampak samo le slovenskega materinega jezika. To je jedna onih zvijač, vsled katerih se izmej slovenskega prebivalstva dohajajočim deželnim sinovom daljnji razvitek obtežuje, in se tako učni zavodi vzdržujejo za malo prebivalcev v mestih in za uradniške sinove. Ker ljudske šole nikakor ne morejo poleg materinega jezika tudi toliko drugega jezika naučiti, da bi učenec mogel po minolih 4 letih, ko navadno prestopi v srednjo šolo, razumeti uže poduk v tem njemu tujem jeziku, je

vendar jasno, naj bi to tudi ne bilo s posebnim zakonom zagotovljeno, da bi se moralo vsaj v spodnjih razredih srednjih šol slovenski jezik rabiti za učni jezik.

Gospoda moja! Nam ne manjka učnih sredstev in učnih knjig, kakor se nam je ob svojem času očitalo iz vladine klopi, tudi ne učnih močij, a temu se upira samo ponemčevalna nakana učnega vodstva, ki je minolega leta v svojej mrzkosti do nas Slovencev sezala tako daleč, da je jedinej, sicer nepopolnej srednjejši šoli z deloma slovenskim učnim jezikom, t. j. spodnjemu realnemu gimnaziju v Kranju na Gorenjskem, določila pogin. Zdaj morajo zopet vsi učenci iz Gorenjskega romati v Ljubljano, kjer pak se ne sprejemajo zaradi prenapolnjenja tamošnjega gimnazija, tako da se je v minolem zimskem semestru odvrnilo 47 učencev. (Čujte! Čujte! na desnej). Ker se je kranjski gimnazij lahko prišteval k najbolj obiskanim te vrste, in ker se je prošlega leta dokazalo, da ljubljanski gimnazij ne more sprejeti vseh dijakov, ki se oglašé, se zapretje zavoda v Kranju ne more za drugo smatrati, nego kot teško oškodovanje kranjske dežele in njenega prebivalstva. Da bi bili oziri štedljivosti pri tem odločilni, tega vendar ne bo nobeden verjel, ker bi se moral v tem slučaju mnogo preje razpustiti kočevski gimnazij, ki je jako slabo obiskovan, ker za Dolenjsko je uže tako popolen realen gimnazij v Novem mestu. Gospoda moja! Slovenci smo dobri, ako gre za to, da se nas rabi zoper „Italio irredento“ t. j. zoper rogovileže, ki hočejo Trst itd. od cesarstva odtrgati in Italiji pritaknoti, takrat se na nas ozira in daje nam milost celo v vladinih listih; ako pa zahtevamo svojo pravico, pravico, ki je nam v državnih osnovnih zakonih zajamčena, takrat pa obsipljejo nas sè zasmehom in zaničevanjem ter prepuščeni smo samovolji samopašnih uradnikov v zvezi z renegatstvom, t. j. odpadniki. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako prav debelo in vendar okusno korenje vzrediti.

M. Odbere se v ta namen povrtna greda, ki se je že 2 leti zaporedoma močno gnojila in na kateri so se osipavni sadeži, najbolj belo zelje, pridelovali. Ta greda se brez nove pognojitve rigola t. j. 2—3 črevlje globoko prekoplje in zemlja, prst preobrne. Najboljše se to zgodi jeseni, da se potem črez zimo pusti ležati. Spomladi se poseje na njo korenjevo seme in se prav globoko pod prst pospravi. Brž ko se mlade rastlinice iz zemlje prikažejo, se z malo motiko ali krampičem okopljejo, t. j. zemlja se vzrahlja in mlade korenjeve rastlinice tako izredčijo, da stojijo 10—15 centimetrov vsak sebi. Ko se je to zgodilo, se

potrosi razpadlo, na zraku gašeno apno ali pa nekaj pepela po korenjevi gredi. Če je vreme nekaj bolj vlažno, vzraste korenje neizrečeno debelo in je tako sladko in okusno kakor nobeno drugo, ki se ni na povedani način vzrejalo. Metenica, ščavje postane zelo dolgo in korenje po 8 centimetrov v prerezu debelo. Tudi v na novo prekopani ledini, ki je za vrt namenjena, korenje dobro stori, ker korenine, kakor v rigolani prsti, brez opovire globoko segati morejo.

Kako in zakaj borovje ali hojčje zarezati.

M. Ni kmalu gozdnega drevesa, ki bi se tako lahko dalo zarediti, kakor je ravno borovec ali hojka. Zato hočemo tukaj nakratko povedati, kako je treba onemu ravnati, ki si hoče kos zemljišča z borovjem ali hojčjem zasaditi. Koliko je še pustega in golega zemljišča, bodi si po ravni ali po strmi, kjerne raste nič, nego nizko vresje, na katerem bi pa bor ali hojka prav dobro storila. Hojka ali borovec se zasaadi ali po semenu ali po sadikah. Najbolj priporočajo setev v luknje. Trije moški to delo hitro in takole opravijo. Prvi moški naredi z motiko na jeden mahljej jamo v zemljo, ki ni pregloboka, drugi nosi dobre prsti ali v vrečici ali jerbasu ali v predpasniku, kakor mu to pač najbolje kaže, in potrosi perišče dobre prsti v narejeno luknjo in na to položi tretji blizo 10 zrnj semena v luknjo, jo zagrebe in nekoliko potepta. Seme se pa ne sme globokeje zagrebsti ko k večemu 2 milimetra. Če na semenski luknji mala jamica ostane, je to dobro, da se more v nji deževnica nabirati in tako seme vlažno ostati. Ako se vrh tega semenska jamica še s kakim kamnom ali kako drugo rečjo, ki je ravno pri rokah, zavaruje, je to prav dobro. Semenske luknje se narejajo po meter narazen. Poseje se vedno več zrnj v jedno luknjo, zato, ker marsiktero zrno ne požene in ker se sadike, če jih več na mestu vzraste, jedna drugo varuje. Tudi je tako mogoče, ako sem ter tje iz ktere luknje nobeno seme ne požene, izostale sadike s preobilnimi iz drugih lukenj nadomestiti. Kdor si pa hoče s sadikami zasajati, ta si mora poprej sadike v posebnih sadičnih gredicah vzrediti. Zato se v pripravljene gredi s palčico potegnejo žlebiči 12—15 centimetrov vsak sebi. V te žlebiče se poseje seme in na 2 milimetra globoko s prstjo pokrije. Globokeje ne kaže. Dobro je ga nekoliko poteptati. Greda se pokrije s smrečjem, da setev vlažna ostane in da solnčni žarki mladih sadik ne opečejo. Ko šilovje staremu smrečju začne odpadati, se to nadomesti z novim. Dve leti stare sadike se populijo in sopet po vrsti okoli 10 centimetrov narazen posadijo. Tako se dobijo dosti močnejše sadike. Dve leti pozneje se sadike še le presade na svoje pravo mesto. Okoli 50 let staro borovje ali hojčje je za podiranje.

M. Rane na sadnih drevesih. Kedarkoli se sadno drevo tako ali tako rani, je prvo, da se

ranjeno mesto zračnega pristopa skrbno varuje. Površne rane, ko je samo koža in ličje poškodovano, če se drevo udari ali ga zajec oglođa, je najboljše z drevesno mažo zamazati. Ta se naredi iz ilovice, kravjeka, nekoliko pepela in telečje dlake. S to mažo se rana prej ko mogoče zamaže najbolje, dokler se še ni posušila. Pri globokih ranah, ki segajo v les in stržen, najboljše služi premogov katranovec. Če je preredek, pomeša se nekoliko z premogovim pepelom, da se zgosti. Tudi tenka ilovica ali saje so dobre. Ta maža se razmaže z dolgim šopkom po ranah. Tudi mah, kakor po lesovju raste, je dober pomoček, če se ž njimi rane trdno obvežejo. Zaceljene rane se morajo pa skrbno odvezati, da se zraka in solnea zopet privadijo.

M. Akacije dajejo dobro kolje za vinograde. Da dajejo akacije dobro kolje za vinograde, to je že znana reč. V ta namen so drevesca najpripravnejša, ko so okoli 5 let stara. Da bi se pa še s kreosotom napojil les, to se, kakor skušnje kažejo, vendar ne izplača. Les, ki se s kreosotom napoji, postane bolj trpežen, ali predrago pride.

Sejmovi na Štajerskem 21. aprila sv. Ilj pri Turjaku, Rogatec, Cirkovice, Središče, sv. Lenart v Slov. gor. Vojnik, 23. aprila sv. Jurij na Pecnici, Hoče, Ptuj, Kaniža, sv. Mohor, Ivnik, sv. Ožvat na Nemškem, 24. aprila Mozirje, Zdole, sv. Jurij na južnej železnici, 25. aprila Klein, Hörbing, Dobrovlje, sv. Jurij na Ščavnici, Obrajna, Vozenica, Kostrivnica, sv. Jurij pod Tabrom, 26. apr. Kozje!

Sejmovi na Koroškem. 21. aprila Gradišče, 23. Gutštajn, Milštatt; 23. aprila Trg; 25. aprila Mauten.

Dopisi.

Iz Travnika v Bosni. Čedalje bolj se moramo prepričati, da so bosenski turčini bili močno na boj pripravljene. Kajti zaporedom iztaknemo skrito orožje in strelivo. Posebno veliko najdemo takih rečij v džamijah ali mohamedanskih cerkvah. Naš ženijski oddelek je zasledil na stotine pušek in pištol s strelivom vred. Bilo je vse pod tlakom in v turnastih minareti poskrito. Vrli žandarji, se-režanci imenovani, močno stopajo turčinom na noge. Skoro vsak den pritirajo iz planin kako turško pošast v Travnik. Nedavno bilo je 10 turčinov ustreljenih, ker so katoliških staršev mladoljetno hčer napadli, jo na pol ubito na ognju pekli in starše naposled silili njeno meso jesti. Grozno! Tukajšnje barake so slabe. Iztesane so iz zelene-lesa in torej vse poka in zija! Bolniki pažijo verzeli s cunjami in blatom, da se vsaj nekoliko obranijo zoper sneg, dež in veter! Podvzetnik je

polovico preveč denarjev vzdignil za barake! Ko smo v Travnik prišli, bilo je vse v groznem neredu, ulice nesnažne, blatne in rupaste, da bi si človek lahko na enkrat obedve nogi spahnil, ali pa na hrbet tebebil. Sedaj smo ulice nekoliko popravili. Jdneake poprave je trebalo pri stezah. Bog vedi koliko mostov smo naredili in prelazov za vodo pod steze potegnili. Ženijski oddelek je tu veliko prestal, posebno ker mu turčini niso nič kaj radi pomagali. Morali smo jih včasih siliti na delo!

A. Kovačič.

Od sv. Jakoba v Slov. goricah. (Neporednost pri mladini) je tolika, da čujemo pritožeb na cente. Ne majhen donesek podamo čestitim bralcem „Slov. Gosp.“ tudi iz naše okolice. 8. januarja t. l. bilo je v cerkvi navadno velikonočno izpraševanje iz krščanskega nauka in pripravljanje vernikov na velikonočno spoved. Ko je bilo izpraševanje uže skončano, prideró 3 fantje, precej pijani, v hišo božjo intirjajo listkov za velikonočno spoved. Ko so se nekaterih listkov po sili polastili nekaj pa ukradli, so se pokrili, po cerkvi grdo kleli in razsajali. No, 20. marca t. l. potem dohitela je te še precej smrkave mokroušesce zaslužena kazen: prvi L. A. je moral iti v kajho sedet na 2 mesenca, drugi L. F. 6 tednov in tretji S. J. 4 tedne. Sicer pa je malo upanja, da se bodo kmalu poboljšali. Prvi je bil itak uže zaprt, drugi pa je djan bil „pod policijsko nadzorovanje“, kar je na deželi nezaslišana prikazen! Konečno še omenim, da se prebivalcem tukaj slaba godi. Dokaz temu, da se vsak teden, skoro vsak den pripeljajo kučije z gospodi, o katerih se kmalu raznese žalostni glas „grejo pa šacavat!“ Dače so velike, zadolženi smo, obresti so érezmerue, oderubi neusmiljeni, predati ne moremo ničesar več tako, kakor prej: Bog se usmili!

Od sv. Lenarta v Slov. goricah. (Gospodarstveni propad — nemškutarija). Dolgo in daleč slovijo naše Slovenske gorice. Prebivalci bili so po dognanej rešitvi in odpravi tlake poprek premožni. Posestva bila so ne premala ne prevelika in lastniki nekateri jako bogati. Ali nesrečna liberalna doba nam je ovo slovensko plemstvo med kmeti skoro popolnem razdjala. Pred kakimi 10. leti začeli so denarjev lehkomišljeno zajemati iz raznih posojilnic in hralnic, sedaj pa, ko so slabe letine potegnole in cena pridelkom padla, jih hočejo silni, deloma oderuški, činži ali obresti kar uničiti. Vrh tega dobili smo brezobzirnih dohtarjev, ki vsako tožno reč poberó, in tako posilnim dražbam ni konca ne kraja. Vse je zadolženo; kmet s čisto gruntno knjigo je precej bela vrana! Malih posestnikov so uže mnogo zmenjali, sedaj pa grabi na večje kmete. Nedavno bilo je posestvo 21.000 fl. cenjeno le za 8000 fl. prodano! Žalostno pa je pri tej reči še to, da so kupei večjidel le Nemci. Slovencem ginejo tla pod nogami. Uže $\frac{1}{4}$ posestev je v okraju prišla v druge roke. Postava nam zagotavlja jednako pravico

slovenščine z nemščino pri uradih, vendar ostaja vse pri starem nemškutarskem kopitu. Uradi dopošiljajo kmetom, posebno srenjskim predstojnikom, ki so itak z rečmi obloženi, katere bi nikakor se ne smeli srenjam nalagati, same nemške dopise, ukaze itd. Predstojnik si pomaga, kakor si zna in more, in piše tudi nemški, se vé v groznej nemščini, polnej samih neumnostij, pomot in smešnic. Nam se to ne zdi tako čudno, marveč čudimo se uradom, koji nič ne rečejo zoper tako nerazumljivo deloma celó neumno nemškutarsko pisarijo. Stavimo 99 proti 1, če bo slovenski kmet pisajé slovenski kedaj tako neumnost na papir namazal in uradom doposlal, kakor kaže sledeči prepis neke uloge, kojo je slovenski predstojnik nemški načrčkal in odposlal: „An das löbliche k. k. Bezirkshauptmanschaft. Von Gefertigte Gemeindeamt Beehrt sich Uhm die Auskunft, des Mathias Welche soll Zupertokolle Genomen werden in St. Leonhard am Amtstage am Mai 1877. Wegen Zustendikeit von Gemeindeamt Unterwollischen, eben hat ein Ehliches Dochter Joh. die in Dinste Stante beim Bath. in und Befintet sich Ohnedokomete, so wird ersucht von Gefertigte Gemeinde ob Balt schon für Vater seiner Dokumete Ausgefolgt wurde von die Gemeinde, weil die Dochter Eben Bitte für sich einen Zustendikeit noch Seiner Vatte zu erworben.“ Slovenski kmet pisoč slovenski ni v stanu zapisati take bedaške oslarije. Ta je mogoča le „v nemškutarski šprahi“. Uradi bi tedaj naj dopisovali slovenskim ljudem slovenski in potem ni dvomiti, da jim dojdejo, če ne vseskozi pravilno spisani, vsaj pametni, umevni slovenski odgovori.

Iz Celja. (Naša čitalnica) napravi v spomin in proslavljanje srebrne poroke Njih veličanstev presvitlega cesarja in presvitile cesarice na belo nedeljo dne 20. aprila ob 8. uri zvečer v hotelu „Pri zlatem levu“ v vrtni dvorani javni pevski večer s sledečim programom: 1) J. Hayden: Cesarska himna, možki zbor. 2) A. Medved: Popotnikova pesem, zbor s tenor in kvartet solo — sè spremljevanjem zbora. 3) J. Lisinski: Prelja možki zbor. A. Nedved: Rožica, osmospev. 5) Dr. G. Ipavic: Savska, zbor s kvartet solo 6) J. Lisinski: Tuga, samospev za bas s spremljevanjem glasovira, 7) J. Kocjančič: Oblačeku, zbor s samospevom baritona, in dvospevom tenora in baritona. 8) K. Mašek: Pri zibelji, čveterospev. 9) Dr. B. Ipavic: Domovini, možki zbor za bariton in tenor solo in dvospev za tenor in bariton s spremljevanjem breñččega zbora. 10) Iv. pl. Zajc: U boj, možki zbor. — Začetek ob 8. uri zvečer vstopnina za osobo 30 kr. — Čisti znesek je namenjen v podporo ubogim celjskim dijakom. Prostovoljni darovi se bojo radovoljno sprejemali. K obilni udeležbi vabi uljudno čitaln. Odbor.

Od sv. Petra na Otersbahu. (Slovenski pravopis). Javno znano je, da so mnogi nemški pravopisci se hudo poganjali zavoljo nemškega

pravopisa pa še se niso zedinili v kljub toliko hvalisanej nemškej učenosti. Pa kaj nas Slovence brigajo Nemci? Skrbimo le sami za sebe. Slovenski pravopis je prav priprost in lehek. Tem bolj obžalovati je, da se ga nekateri trmoglavci nalašč poprijeti nečejo pisoc svoja imena po starej nemškutarskej šegi n. pr. Schelessnigg. Še celó v gimnazijalnih svedočbah beremo čista slovenska imena pokvekana n. pr. Pollitsch namesto Polič. Vallenčag itd. To je zares bedast pravopis! Učitelji in odgojniki slovenske mladine! ne trpinčite s tako pisarijo slovenščine! A. Č.

Politični ogled.

Astrijske dežele. Dnes teden t. j. 24. apr. bodo naš svitli cesar obhajali 25letnico svoje poroke z bavarsko princesinjo Elizabeto. Svečanosti pri tej priliki bodo povsod, največje na Dunaju, kder se bodo od 19—24 aprila sprejemale čestitajoče deputacije itd. Državni zbor snide se še ta teden k svojemu poslednjemu delu. Potem bodo volitve. Liberalci se uže pripravljajo, posebno na Českem, kder so osnovali v Pragi centralni volilni odbor in izdali volilni načrt, v katerem razglašajo, kaj hočejo sedaj volilcem obetati, da bi od jih bili voljeni. Toda načrt je precej šepav in niti liberalnim vladinim listom ne ugaja. To je imenitno, ker kaže vedno večji razdor v liberalnem ustavovernem nemškem taboru. Slovenci na Štajerskem bodemo g. Hermana in g. dr. Vošnjaka zopet prosili, da prevzameta kandidaturo; hvaležno ljudstvo neče pogrešati med svojimi zastopniki toliko zaslužna in spretna boritelja. V Mariboru pa imamo nalog znanemu Seidlu še krono državnega poslanstva iz glave potegniti, če ne bo sam rad šel v politični pokoj! V Ljubljani so Slovenci pri volitvi za mestni zastop v 3. razredu sijajno zmagali! Slava! Dežmanovi nemčurji so hudo propali! — V Bukovini razsaja četa tolovajev strašno. Morali so vojaki iti nad nje. Mesenca maja bodo pri vojakih velike spremembe in povišanja, med novimi oficirji bo tudi več Slovencev! Za nesrečno mesto Szegedin je se nabralo 1,112.000 fl. Erdeljski katoliški škof Fogorassy je 30.000 fl. daroval za šole. Železniški most črez Savo v Brodu je prenizko nastavljen: parobrodi ne bodo mogli pod njim dalje, če bo Sava količkaj napeta.

Nova Avstrija. Za stavljenje katoliške cerkve v Banjiluki so cesar podarili 1000, za ono v Rami pa 1500 fl. V Sarajevu so ustrelili Mulo Begoviča, ker je trgovca Lehnerja blizu Vranduka umoril, in Huso Bataroviča, ki je ravno tam ubil in izropal italijanskega konzula Perroda! Začasna vlada pod vojvodom Württembergom je preveč pod magjarskim uplivom in je proglasila turškega generala Omerpaše razglas od l. 1859 ter mohamedanskim begom in agam potrdila vse pravice. Kristijani so tedaj zopet tlakarji in rabotarji, kakor prej. Mnogi se uže selijo proč od nas v Črnogoro!

Vnanje države. Ves svet pretresuje žalostna novica, da se je tretji Slovan našel, ki je svojega carja hotel umoriti. Velikonočni pondeljek ob 9. uri zgodaj je ruski car Aleksander II. v Petrogradu šel sprehajat. Brž sreča mladega, dobro oblečenega moža. Ta se ustavi, izvleče revolver, nameri v carja in sproži 4krat zaporedom, dokler ga niso zgrabili in na tla vrgli. Car je ostal nepoškodovan, kroglje so se zarile v steno bližnje hiši! Kdo je zločinec, še se prav ne ve. Hotel se je zastrupiti, pa so mu po sili vlili nasprotno vrčivce. Ves ruski narod, vsi vladarji čestitajo carju, da je smrti tako čudovito všel! Pravijo, da je zločincu ime Sokolov, učitelj, in da je od nihilistov bil nad carja poslan! Sultan ni dovolil, da bi evropski vojaki zasedli Rumelijo, rajši je kristijana Alekopašo proglasil za svojega namestnika v Rumeliji. Ali Bolgari utegnejo tega izvoliti za svojega kneza in tako bi Bolgarija bila vendarle združena v klub vsemu upiranju Magjarov in turkoljubov! Albanci so šli italijanskega kralja prosit, naj jih sprejme pod svoje pokroviteljstvo. Sveto deželo z Jeruzalemom vred je sultan judu Rothschildu zastavil za 200 milijonov. Egipovski vice-kralj je angleške in francoske jerohe izgnal, ker so večno le na to gledali, kako bi se velike obresti za posojene denarje redno plačevale. Zulu-Kafri so Angleže zopet grdo natepli; 12. marca je 4000 divjakov zalezlo 140 Angležev, vse posekalo in zajelo mnogo vozov s živžem in strelivom. Samo 1 lajtnaut in 39 mož je srečno pete odneslo.

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradca do Sarajeva.

(Dogočki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

XVII. Ker se je meni v tabor mudilo, skrbel je hišni gospodar, da smo zamogli v kratkem k mizi sest. Stregel nam je gibčen mladenič, ki je imel na pol obrito glavo tako, da so mu na temenu rasli dolgi lasje, katerih gosta kita mu je plahutala po zatilniku in širokih plečah. Stal je kakor jag-njed ravno za našimi hrbti, pazeč na vsakega gosta. Da se je nož ali krožnik le maličko genil iz pravega mesta, uredil ti ga je bliskoma. Ponudila se nam je riž-juha, govedina s friškim fažolom, pečen kokot z neko zelenjadjo, katero so zvali: šalato. Ali meni se je zdelo, da grizem orehovo ali jelševo listje, tako je bila „šalata“ gorjupa, neokusna. Dobro, da je stal glinast vrč vode pred menoj, s katero sem si pogasil ta pekoči ogenj na jeziku. Po dovršenem obedu smo pili črno kavo, ktere ne more pogrešati pravi Bošnjak, bodi kristijan bodi mohamedan.

Turčin je postal med obedom nenavadno besedljiv in zgovorljiv. Nikoli mu ni hotelo vprašanj zmanjkati. Posebno rad bil bi znal, kako se bode mohamedanom godilo pod novo vlado. Po

njegovih mislih nimajo nič prijetnega pričakovati. Najbrž bodo odslej turčini raja, kristijani pa begi, age, efendije, morebiti še celo paše. Da nam neče dobro biti, pristavil je nevoljno, to se kaže že sedaj, to sem skusil nedavno že sam, ko mi je sosed Nikola psoval dragega očeta in ljubo mater. Spomin na umrle starše ga je tako prevzel, da je zastokal in po mizi udaril rekoč: na kosce hočem zdrobiti onega šejtana (vraga), ki mi zasramuje majko. Župnik je tolažil bega, kteremu so oči žarele kakor srditemu levu in se obraz temno grbančil, naj se vendar umiri ter pomisli, da je ovi budalasti Nikola večkrat pijan in ne vé, kaj govori. Kristijani so vsakako priljudni, spravljeni, prizanesljivi in dobrohotni, in jih sveta vera jim nikakor ne dopušča, da bi kterega človeka žalili, a še manj trpinčili. On ne sme soditi kristijanov po ovem pijancu. Omeniti moram, da je mohamedancu skoro največji greh, če mu kdo starše, brate, sestre ali druge sorodnike preklinja in zmerja. O tej priložnosti sem spoznal turško besnost, turško divjanje. Ako se je drznil ta neskušani mladič v pričujočnosti njemu ne podložnih, tujih ljudi tako razsajati, da so po mizi kupice plesale, noži in vilice kvišku poskakovale, kako se je moral pač repenčiti v sredi uboge, zapuščene raje? Nikakor ne dvomim, da je zgrabil za naprašeno pištolo ali za nož, oster ko britva, in je podrl na tla svojo žrtvo — zatirano rajo. Ko si je razjarjeni turčin nespametno jezo zopet nekoliko potlačil z debelim kosom pečene kuretine, pričel je govorico o drugih za-nj gotovo važnejih rečeh. Ah! zdehnal je globoko, da bi pač Avstrijanci poznali našo vrlo knjigo, zlati koran, kako vse lepše bi mislili o nas, in kako vse drugače ravnali z nami. Evo, gospodine! obrne se proti meni, ko bi ti znal čitati to delo našega preroka Mohameda! Kako bi se mu čudil! Odslej se je sukal naš govor le o tej hvalisanej knjigi. Veselilo me je, v srce veselilo, da sem vsaj nekoliko, če tudi le površno, poznal od Turkov tako čislani in ljubljene koran, ktera beseda pomenja to, kar zbirka ali berilo — čitanka. Nikdar nijsem mislil, da mi bode učenje par vrstic iz alkorana kedaj koristilo! Grabila me je zelena jeza, ko sem ga moral o svojem času v roke vzeti, misleč, da se to godi le za prihodnje pozabljenje, ali danes me je sprehajalo belo-rudeče veselje, ko sem zamogel begovej radovednosti zadostiti in še menda več ko zadostiti!

Oprosti dobri turčine! (tako treba, kakor sem zvedel, mohamedanskega Bošnjaka nazivljati, ako češ, da se mu prikupiš. Kedar pa hoče on lepo govoriti, onda imenuje vsakega, bodi Vlah bodi Švab, komšijo, t. j. soseda, prijatelja, znanca) turčine! oprosti, rečem torej begu in nadaljujem prav resno: po Avstriji ima mnogo učenih mož, ki natančno poznajo vaše tako imenovano sv. pismo ali koran. Ta knjiga je preložena v razne jezike, ki se govore po našem cesarstvu. Sicer se pa tudi nahajajo učenjaki, ki morebiti tako dobro

razumijo koran v izvornem, t. j. v arabskem jeziku, kakor vaše hodže. Ti imaš mnogo denarja, zato lahko potuješ v velika mesta, kakor v Beč, Gradec, Prago, v Budim-Pešto, in našel bodeš tam učiteljev, ki bodo vrlo umeli — to hvalisano knjigo na vsako stran tolmačiti, in ne samo le čitati. Avstrijanci predobro poznajo vašo pismo, pa tudi nauke, zakone, pravice, krivice, resnice, laži, sploh vse, karkoli obsega. Turčine! le tolaži se, ne boj se za svojo vero, ona se ne bo silovito preganjala. Tudi v prihodnje bodeš smel čitati knjigo, ki ti je tako k sreči priraščena. No! koliko sur pa ima „zlatna“ knjiga, kakor jo imenuješ? Komšija 114, odrezal se je vesel, lice pa mu je žarelo otročje radosti. O kom govori postavim 12 poglavje? O Jusufu! O Jusufu! (Egiptovskem Jožefu). kričal je mahajé z rokama in teptaje z nogama. S kterimi besedami pa začinja vsaka sura? In tu je beg z nepopisljivim veseljem in milim glasom, kakor izven sebe, vskliknil: „Bismillahi rahmani rahimi“ — V imenu boga, usmiljenega usmiljenca. Te so besede vsakemu mohamedancu sladke in svete, ktere rad po 7krat zaporedom z veliko pobožnostjo in spoštljivostjo izgovarja. One stojé na pričetku vsake sure, izvzemši deveto; one se pri molitvah večkrat ponavljajo, se navajajo v nesreči, v nevarnostih, v tugah in težavah. Zato nje je tudi beg s takim povdarkom in ponosom izgovoril, da sem se mu moral čuditi. Pa tudi njega se je začudenje tako polastilo, da mu je sapa zastajala in so mu skoro oči skipele. Vse bi veroval, le tega ne, da zamore kakšen človek, kristijan, daleč tam gori med džauri doma, poznati le po imenu turško biblijo, ne pa še zapopadka posameznih odlomkov. To je preveč, to presega ozke meje razuma nešolanega mohamedanca. Ta razgovor me je z begom bolje spoprijaznil. Ker sem opazil, da je tako vesel in živahen postal, poprašal sem ga uljudno, da li pozna „Isusa“. Sirota ni znal druga odgovoriti, kakor to le: dakako! tudi mi poznamo Isusa. On je bil pengaber (prerok). Čifuti (tako imenuje Bošnjak židove) so ga na les pribili. Vi ga sedaj kakor Boga moliti. Naš veliki prerok je pa Mohamed; veliki je še Adam, Abraham in pa David. Te 4 mi najbolj poznamo. Ali Mohamed je vedno prvi in ostane prvi. Ni ga moža večjega nikder od nja. On je prvi za Bogom. Ime Mohamed je mladenič vselej spoštljivo izrekel, da si uže iz tega lahko sklepal, kako močno čisla tega svojega „svetca“. V spoštovanju vere, zakonov in utemelitelja teh reči — bi pa kristijani v resnici smeli posnemati zaslepljene Turke. Turek živi in umre za svojo vero, za svojega proroka. On se nikoli ne sramuje, da je mohamedan. Ponošen je na to, da mu je dragi Allah to milost dal, da se je rodil v čisti veri Mohamedanovi. Za živo glavo ne bi prestopil naredb in obredov svojega verozakona p. posta, umivanja, klanjanja itd. Kedar pride čas molitve, opravi svojo molitvo, kjer ga ravno odločeni čas doleti: na ogonu, na cesti,

v kavarni, pri veselici. Ko pa dovrši svojo dolžnost, onda se mu srce umiri, onda se mu zdi, da je prerojen. Kako pa kristijani ravnajo, kedar k molitvi pozvoni? kako pa oni molijo edino pravega, resničnega Boga, če nevedni Turki krivega Boga tako častijo? Kako? kaj? oni molijo? častijo? se ne sramujejo? E pa bolje, da molčim. Rudečica zaliva obraz človeku, ki je tako nesrečen, da zajde med ljudi (in kje njih dandanes ne najdeš takih nemarnih bogakletnežev), ki se norčujejo iz najsvetejših reči, ki zatajujejo svojo vero, ki se sramujejo, da so kristijani. Kaj misliš čitatelj, s kom bode večni sodnik večje usmiljenje imel, s pridenim kristijanom ali z nevednim Turkom?

(Dalje prih.)

Smešničar 16. Utrujen Rus je stopil na železnico, da bi se iz Moskve peljal v Orel. Rad bi bil zaspal, toda dolgo ni mogel dobiti tak kupé, kder bi bil sam v njem. Peljalo se je namreč tudi 5 brbljavih in smradljivih Judov ž njim. Jeden ga vpraša: gospod, od kod prideš? Rus mu čemereno zarenči: naravnost iz Astrahana bežim, ker ondi razsaja strahovita človeška kuga! Judi se prestrašeni spoglednejo in uže pri prvej štaciji vsi posmukajo iz nevarnega kupeja, prebrisani Rus pa je mirno spal tje do Orela!

Razne stvari.

(*Novih Šmarnic*) letos ne bo. Izdala se bo Doklada k predlanskim šmarnicam č. g. dr. Sterbenca, obsegajoča na 9 polah 9 premišljevanj o slavi Marijinej in 31 zgledov za vsaki den mesenca. Bukvice so tiskane in veljajo nevezane 50 kr. trdno vezane 65 kr. v polusnji 70 kr. Kdor pa naroči ob enem še dr. Št. šmarnice, ta dobi obedve knjigi vkup po 1 fl. 30, 1 fl. 45 in 1 fl. 55. Za poštnino se naj pridene posebit 5 kr. in pošlje po poštni nakaznici. Naslov se naredi: „Narodna tiskarna“, ali „Klerrova knjigarna“ ali „uredništvo Slovenca“ v Ljubljani (Laibach).

(*Čuden testament*) naredil je g. Pulpah, vlastelin v Samošu pri Velikej Nedelji. Naročil je, da mu morajo 48 ur po njegovej smrti odrezati glavo, češ, da je bila prečedna, da bi s truplom vred trohnela. Njegova volja se je spolnila 7. apr. vpricho večih svedokov. Mož je bil blizu 90 let star!

(*Šolska mladina*) dobi zopet šole oproščeni den, kedar se bo k sv. obhajilu peljala. Tudi tukaj se uže udajajo liberalni šolski gospodje potrebam katoliških otrok!

Kmetijska podružnica na Laškem je sklenila iz drevesnic v Hrastniku in Trbovljah sadunosna drevesca zapstoj oddajati pridnim kmetiskim fantom, pridnim sadjerejcem premije v denarjih delivati in lahko umeven spis o sadjerejstvu priskrbeti!

(*Zaprti gozdar*) grajščine Faal dobil je novo tožbo, ker je Paul Glaserjevo ženo snubil in se

ž njo, se vé od lutrovskega pastorja, poročiti dal, preden je njeni mož umrl. Lep ptič, ta nemški Franc Schwertführer.

(*Živinska kuga*) v Bosni se tako hudo širi, da je štajerski namestnik vvaženje goved, ovac, koz, kož itd. na Štajersko prepovedal.

(† *Vincencij Globočnik*) bivši okrajni glavar v Slov. Gradcu, vitez reda Franc-Jozefovega, namestnijski svetovalec v pokoju, je umrl v Gradcu 72 let star.

(*Ptujska čitalnica*) ima 20. aprila občni zbor ob 5. uri popoldne. Načrt: poročilo o prihodnjih čitalničnih prostorih in o preselitvi čitalnice — poročilo o družbeni delavnosti — poročilo blagajnikovo — volitev ravnatelja, 6 odbornikov in 3 namestnikov.

(*V Hrastniku*) je velikonočno nedeljo prileten knap in oče dinamitno patrono užgal, ki mu je roko vnesla, kakor da bi mu jo odrezala.

(*Bankovce delal*) in izdajal je Matej Plevnik v Jemenskem pri Brežicah; sodnija ga je zaprla.

(*Zakrament sv. birme*) se bo delil v ptujskem okraju: 23. maja v Wurmbergu, 24. pri sv. Vrbanu 25. pri sv. Andrašu, 26. pri sv. Lovrenen, 27. v Polenščaku, 28. pri sv. Marjeti, 29. maja pri sv. Marku, 2. junija v Ptuj, 3. junija pri čč. oo. minoritih za slovensko faro v Ptuj in 4. junija v Hajdini.

(*Prezentiran*) za faro št. Vid pri Waldeggu je č. g. Jožef Tombach.

(*Za dijaško semenišče*) daroval je preč. gosp. sekovski kanonik Matija Robič 1000 fl., č. g. J. Lenart 5 fl.

(*Za družbo duhovnikov*) sta vplačala čč. gg. Frece 11 fl., Inkret 2 fl. (letn.)

(*Dražbe.*) 19. apr. Jurij Garbe 2000 fl., Fr. Brglez 845 fl., Marija Zaplata 6212 fl. v Volčjem vrhu, Marija Ploč 8448 fl. v Dobrenjem; 22. apr. Terezija Kupferschmid v Kamei 10.723 fl.; 23. apr. Janez Hotko v Dunemselu 1182 fl., Anton Soršak v Črešnjevcu; 25. apr. Janez Vidovič 200 fl., Jernej Wellna 6049 fl. v Cmureku, Anton Hribernik 2630 fl. v Oplotnici; 26. apr. Jožef Sešerko v Polenščaku 1150 fl., 29. apr. Marija Kacijan v Hodošah 180 fl., Franc Klac v Lakjivasi 460 fl.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7	64	4	65	5	20	2	90	4	81	4	20	4	60
Ptuj	6	—	3	90	3	90	3	10	3	90	3	80	4	10
Varaždin . . .	5	30	3	30	3	10	2	20	3	50	3	40	3	20
Dunaj } 100 Klfr.	9	55	6	68	8	80	6	32	5	35	6	85	—	—
Pešt } 100 Klfr.	8	55	5	45	6	50	5	47	4	45	4	65	5	—

Loterijne številke:

V Gradcu 12. aprila 1879; 6, 47, 82, 78, 85.
Na Dunaju " " 27, 81, 57, 53, 87.
Prihodnje srečkanje: 26. aprila 1879.

Očitna zahvala in priporočba.

Podpisani si štejejo v dolžnost gospodu Antoniju Pavliču, pozlatarju in podobarju v Bučah, ki jim je altarje, prižnico itd. farne cerkve lepo in okusno po celó nizkej ceni pozlatil in marmoriral, pred svetom očitno zahvalo, izreči ob enem pa ga tudi priporočujejo vsem cerkvenim predstojništvom, ki enaka dela potrebujejo; tudi uboge cerkve si zamorejo po njem veliko dati napraviti, ker po najnižej ceni dela!

Fara sv. Device Marije v Kapelah, 4. aprila 1879.
Andrej Požar, Marko Šuler, Andr. Repič,
župan, obč. svetovalec, župnik.
Andrej Požar, Mihael Volčank,
cerkvena ključarja.

Vino na prodaj.

Podpisani priporočuje svoja vina najizvrstniše sorte iz Gornje-Polskavskih goric na podnožju Pohorja in iz slovityh Jeruzalemskih goric, in sicer stara vina od l. 1868—1876. Cena je 14—22 fl. za vedro ali 29—41 fl. za hektoliter. Tudi odajem vino v steklenice pretočeno, po 50—60 kr. steklenico.

V Mariboru meseca marca 1879.

Dr. Dominkuš,

1—3 odvefnik in posestnik vinogradov.

POSESTVO

je na prodaj v Loškej fari. Meri 36 oralov in se lahko redi po zimi in po leti 8 goved. Več pové č. g. župnik v Loki. 3—3

Mazilec, malarjem za sobe, in lakirarjem!

OLJNATE BARVE

v dvakrat kubanem firnežu, fino strte, in pripravljene za takošnje mazanje. — Zavite v mehurjih ali pa spravljene v lončkih in lesenih zabojih.

Izvrstne lake, firneže, snbe barve, bronzo in čopiče vsake velikosti in kvalitete, po najnižjih cenah priporoča

špecerijsko, kolonijalno, barvno in trgovstvo z rudninskimi vodami

4—4

MATIČ & PLICKER,

v Celju, poštna ulica št. 34. „pri volku“.

Poskušnje in cenilniki se pošiljajo franco in zastoj.

Tabernakelj na prodaj.

Prav lep, še le pred nekterimi leti prenovljen in pozlačen tabernakelj, bel s pozlačenimi ornamenty, pripraven za kak velik altar v rimskem slogu, z omarico, zerkalnato in pozlačenjem kinčano za izpostavljanje presv. Rešnjega Telesa, visok 1 meter in 5 1/2 cmt., širok 2 metra in 3 cmt. od zvedenca v tem delu pregledan in kot dober spoznan, je pri podpisanem predstojništvu po ugodni ceni na prodaj. Fari, ki bi ga potrebovala, bi bilo zarad ugodne cene ž njim ustrezno.

Fara sv. Ruprta nad Laškim

pošta: St. Georgen a. d. Südbahn.

3—3

Cerkveno predstojništvo.

Živinski sejmi

pri sv. Antonu v Sl. goricah
28. aprila, 22. junija in 13. septembra (sobota pred ruško nedeljo). Vabijo se kupci in prodajalci prav lepo. 3—3

Za spomladni in poletni čas

priporočam svojo

dobro odbrano zalogo volnatega, izvrsnega in novešnega blaga

za obleko gospodom in fantom.

Dobil sem v službo moža, ki je znan kot izvrsten prirežaj moških oblaci. Zato nikakor ne dvomim, da bodo moji sedanjí gospodje prejemniki pa tudi prihodnji prav zadovoljni.

Gledé mogoče nizke cene bodem zopet opravičil dobro ime, koje imam v tej reči uží 12 let.

4—6

ANTON SCHEIKL,

Gosposka ulica v Mariboru.